

07. KAPITEL

ANALYSER I INTERESSE- VARETAGELSE

**ANITA
VIUM JØRGENSEN**

Chef for Fagpolitisk Center, 3F

INDLEDNING

Analysér og data er en helt central del af god interessevaretagelse. Det er vigtigt, at det analytiske grundlag er troværdigt og alment anerkendt, så det både kan bidrage med at etablere en brændende platform og give konkrete input til embedsmændenes videre beregninger. Anita Vium Jørgensen, Chef for Fagpolitisk Center 3F og tidligere politisk chef i Danske Handicaporganisationer og økonom i AE Rådet, vil i dette temakapitel give en rundtur i de overvejelser, I skal gøre jer for at sikre, at interessevaretagelsen og den strategiske kommunikation bliver analysebaseret.

DET ANALYTISKE GRUNDLAG

Tal og analyser danner grundlag for at pege på politiske problemer, som skal løses eller på effekter af ændringer og bør derfor være en integreret del af din interessevaretagelse.

Etablering af en brændende platform er en forudsætning for at skabe forandringer, og nye fakta er et af værktøjerne til at etablere en brændende platform. Det er helt centralt at kunne påvise de samfundsmæssige konsekvenser af de politiske initiativer, du arbejder for.

Og sidst, men ikke mindst kan tal og analyse placere dig i rollen som ekspert, hvilket giver langt mere troværdighed, end hvis du opfattes som part.

Serios og systematisk brug af din organisations faglige viden, fakta og analyser kan flytte dig fra en partsrolle til en ekspertrolle og dermed også (med rette) øge din troværdighed. Som ekspert kan du pege på samfundsmæssige sammenhænge og konsekvenser af rammebetingelser fra et mere legitimt udgangspunkt, end hvis din virksomhed eller organisation udelukkende fremfører holdninger.

Det er en god ide at få styr på fakta om din 'kerneforretning'. Hvis du repræsenterer en brugerorganisation, kan du dokumentere de problemer, medlemmerne oplever. Hvis det er en erhvervsorganisation eller virksomhed, kan du dokumentere virksomhedens betydning for samfundet.

Data eller analyser, der indeholder kommunale eller regionale data, er også gode at identificere

sig med, fordi folk vil være nysgerrige efter, hvordan situationen er i netop deres kommune eller område.

TROVÆRDIGHED

En analyse skal selvsagt have en vis metodisk kvalitet for at blive taget seriøst af omverdenen. Så i udformningen af analysen bør du være objektiv og bygge på metoder og kilder, som andre opfatter som objektive. Angiv datakilder og metoder tydeligt, og skriv eksplicit, hvis du tager metodiske valg. Det kan være i fakta-bokse eller særlige metodeafsnit.

Men der er alligevel rum for at pege en analyse i den retning, du skal bruge. Det er blot i andre faser af analysen, hvilket er illustreret i figur 16 på side 59.

I valget af emne og problemformulering er det op til dig, hvad analysen skal handle om, og hvilken vinkel analysen skal have. Som hovedregel består det politiske i den vinkel, du vælger at analysere, da der i opstartsfasen er rum til subjektive valg. Tilsvarende kan konklusionen og anbefalingerne på baggrund af en analyse være mere subjektive, da det er her, du fortolker resultaterne.

Figur 16 illustrerer analysens faser. Du fastlægger, hvad du vil analysere, og hvordan du vil gøre det. Men vær mere objektiv, når selve analysearbejdet går i gang. Der kan være lidt frihedsgrader i forhold til, hvilke kilder og metoder du bruger, men lad være med at manipulere med analysen og resultaterne af den. Organisationer, der gang på gang bliver taget i at lave useriøse eller forsimplede analyser, devaluerer deres ekspertrolle og dermed analysernes værdi i interessevaretagelsen.

OFFENTLIGT TILGÆNGELIGE TAL

Når du bruger offentligt tilgængelige data, låner du troværdighed fra kilden. Data fra Danmarks Statistik, en rapport fra De Økonomiske Råd eller Vive har høj troværdighed, og få vil sætte spørgsmålstegn ved konklusioner herfra. Følg med i, hvad der laves af faglig litteratur og nye statistikker på dit område. Er der centrale konklusioner, som passer med din dagsorden, tager du dem med i din argumentation. Og er der centrale konklusioner, som går i modsatte retning, bør du forholde dig til det.

Selvom du ikke selv har lavet data eller analysen, har du stadig fortolkningsretten. Objektivt viser data fx, at udviklingen går i en bestemt retning, men årsagen til, at det sker, kan du byde ind med.

Hos Danmarks Statistik kan du oprette en brugerprofil og abonnere på data, du er interesseret i. Andre datakilder fx fra ministerier og styrelser kan være besværlige at bruge, fordi brugerfladerne varierer, og fordi det er svært at gennemskue, hvornår der bliver offentliggjort nye tal. Men husk, at hvis det er besværligt for dig, er det også for andre, så hvis du investerer i at lære brugerfladen at kende og orienterer dig løbende efter nye tal, har du et lille forspring.

Vær særligt opmærksom på, om data eller analyser findes på kommunalt eller regionalt niveau. Offentligheden er ofte nysgerrig efter, hvordan situationen er i netop deres lokalområde, og data kan også underbygge jeres lokale interessevaretagelse.

Har du brug for specifikke data eller mindre analyser, som ikke umiddelbart er offentligt tilgængelige, udarbejder ministerierne løbende vurderinger, træk fra registre mv. på baggrund af spørgsmål fra Folketingets medlemmer.

Du kan på Folketingets hjemmeside følge spørgsmål og svar for det folketingsudvalg, du interesserer dig for. Og hvis du har en god forbindelse i Folketinget, kan du foreslå, at et spørgsmål bliver stillet. På den måde får du – kvit og frit – leveret troværdig viden, du har brug for. Fordelen ved metoden er, at du på forhånd (næsten) har sikret dig politisk opmærksomhed fra spørgeren, når svaret kommer. Bagsiden af medaljen er, at besvarelser kan tage lang tid.

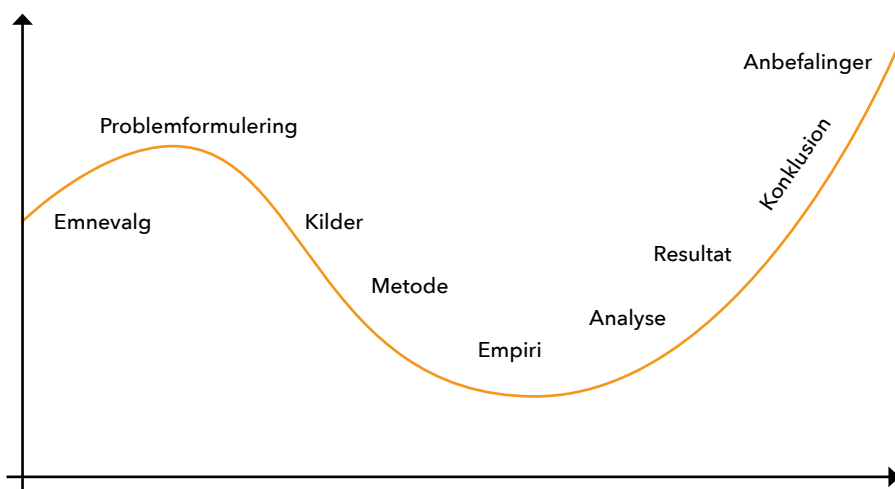
BLIV DATAEJER

Der er flere fordele ved at være dataejer. Man bestemmer selv timingen i forhold til, hvornår nye tal skal offentliggøres. Og egne data underbygger din rolle som ekspert, der er i stand til at trække ny viden ind på et område.

Mange organisationer har basisoplysninger om deres medlemmer samt oplysninger, som relaterer sig til medlemskabet, og på den måde har man adgang til unikke data, som du kan analysere og bruge. Typisk er medlemsregistre mv. ikke etableret til at lave analyser på, men til administrative processer. Så det kan kræve knofedt at finde de rigtige data, og du skal også være

Figur 16

GRAD AF
SUBJEKTIVITET

Kilde: Venligst udlånt af Bo Sandberg, skatte- og boligøkonom i DI.

opmærksom på at overholde persondataforordningen fx ved at etablere databaser til analysebrug, hvor personoplysninger er anonymiseret. Du kan også blive dataejer ved at opfinde jeres egen måling. Det kan fx være et indeks sammenfat af forskellige data, du har vurderet er relevantt ift. emnet. Flere erhvervsorganisationer har fx udviklet (forskellige) målinger for erhvervsvenligheden i kommunerne. Når du opfinder en måling, bestemmer du nemlig også selv, hvad den skal indeholde.

Surveys er en meget udbredt måde at skaffe dokumentation for at understøtte et synspunkt. Det er især blevet populært blandt interesseorganisationer, da billige gør det selv-værktøjer betyder, at du ikke længere behøver gå via meningsmålingsinstitutter. Derfor er konkurrencen på området også ret stor, og både medier og politikere modtager resultaterne med en sund portion skepsis. Derfor er kunsten at skille sig ud fra mængden og lave rundspørger af ordentlig kvalitet.

Overvej, om du har adgang til at stille spørgsmål til en særlig gruppe mennesker, som kan bidrage med en særlig vinkel på et område. Lav en survey af så høj faglig kvalitet som mulig jf. nedenstående overordnede tommelfingerregler:

- Spørg kun om én ting i et spørgsmål fx ikke "Bliver du stresset og irriteret op til en ferie?"
- Spørg kun om noget, målgruppen kan forventes at vide og kan besvare kvalificeret.
- Gør spørgsmålet så konkret som muligt fx 'hvornår var du sidst til tandlæge' fremfor 'hvor ofte går du til tandlæge'.
- Stil ikke ledende spørgsmål.
- Hav lige mange svarmuligheder for og imod.
- Hav så mange respondenter som muligt. Gerne op imod 1.000, medmindre populationen er begrænset.
- Forsøg at rekruttere, så der ikke er en indbygget skævhed. Lægger du fx en survey op på de sociale medier, er der stor risiko for, at det mest er personer, der brænder for emnet, der svarer, og du får ikke en tilfældig, repræsentativ stikprøve.

Surveys kan også være en effektiv måde at finde cases eller interviewpersoner til kvalitative interviews på, hvis du afslutter spørgeskemaet med et spørgsmål, om personen vil kontaktes og angiver kontaktoplysninger. Det kan især være en god ide, hvis du leder efter et meget specifikt eksempel eller inden for et følsomt tema, hvor folk ikke står i kø for at stille offentligt op.

FAMILIETYPE-BEREGNINGER

Familietypeberegninger er konstruerede regnestykker, hvor du beregner de økonomiske effekter af skatteændringer, prisændringer, ændringer i ydelser eller andet, som kan påvirke en families økonomi direkte. Beregningerne foretages på en teoretisk person eller familie, hvor du tager udgangspunkt i, hvad en typisk familie har af indkomst, udgift og forbrug.

Hold dig til relativt simple beregninger, og få fagprofessionelle til at lave skatteberegninger for dig. Dine beregninger skal kunne tåle, at du bliver kigget i kortene ift. de forudsætninger, du har lagt til grund, herunder om du kan sandsynliggøre, at den teoretiske familie rent faktisk også er rimelig typisk i virkeligheden.

Tilsvarende er stilerede beregninger af betydningen for en typisk virksomhed i en branche en variant af familietypeberegninger.

På socialområdet kan du i nogle tilfælde finde en indsats i Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM) og bruge den som regneeksempel til at illustrere afledte effekter af en indsats. SØM kan downloades gratis fra Socialstyrelsens hjemmeside.

MODELBEREGNINGER OG REGISTERANALYSER

Mere komplekse analyser på modeller eller registre kan kræve eksperter og licenser, som mange mindre interesseorganisationer ikke selv har. Et alternativ er at købe analyserne hos tænketanke, analysebureauer etc. Det er en bekostelig affære at købe analyser eksternt. Så først og fremmest skal du overveje, om ressourceforbruget står mål med effekten, eller om du kommer lige så langt med flere, men mindre komplekse analyser og data jf. ovenfor.

Hvis du vælger at investere i en kompleks analyse, er det vigtigt at have snor i processen og være skarp på at efterspørge det rigtige. Det gælder også, hvis du er bestiller af analyser i en større organisation, hvor analysefunktionen ikke er koblet organisatorisk tæt op på dem, der har ansvar for interessevaretagelsen. Så der er en fare for at få en solid, faglige analyse, der rammer skævt ift. jeres behov. Det er helt afgørende for effekten, at analysen, den politiske interessevaretagelse og kommunikationsindsatsen er tænkt sammen fra starten og følges ad.

Kig efter en leverandør, der har erfaring inden for dit faglige felt eller den relevante metode, så du ikke bruger penge på, at de også skal sætte sig ind i metoden og problematikken fra bunden.

Der er mange forskellige modeller og måder at analysere udfordringer på, så de vil ikke alle blive gennemgået her.

Men det er værd at hæfte sig ved registeranalyser. Det danske CPR- og CVR-system betyder, at stort set alt i samfundet er registreret på kryds og tværs, og mulighederne for kombinationer er nærmest uendelige. Alle danskeres uddannelse, beskæftigelse, arbejdssted, bolig, indtægter, skattebetaling, familie, a-kassemedlemskab, bidrag til humanitære formål, ydelser fra det offentlige, brug af sundhedsvæsenet, socialsystemet og uddannelsessystemet og meget mere er registreret. Det er kun fantasien, der sætter grænser for, hvordan du kan kombinere oplysningerne og trække nye sammenhænge frem, som er relevante. Tilsvarende er virksomheder, uddannelsesinstitutioner, boliger mv. registreret og kan kombineres med persondata. For analysebureauer med adgang til disse data er mulighederne for at dokumentere udfordringer meget stor.

EFFEKTER FOR DE OFFENTLIGE FINANSER

Selvom der er gode samfundsmæssige argumenter for et politisk forslag i form øget vækst, lighed eller tryghed opstår spørgsmålet før eller siden om, hvad det koster på de offentlige finanser.

Og her bringer 'det-kan-ikke-betale-sig-at-lade-være-argumentet' dig ikke langt.

Den letteste metode er at forsøge at få stillet et udvalgsspørgsmål eller undersøge, om forslaget tidligere har været vurderet fx i forbindelse med et politisk udspil eller en aftale.

Alternativet er at udarbejde din egen vurdering. Generelt er det svært at matche finansministeriets komplekse regnemaskine, men mindre kan også gøre det. Hvis din beregning indeholder en sober vurdering af forudsætninger og effekter, kan den have betydning for den endelige vurdering af omkostningen ved initiativet. I forhandlingslokalet kan omkostninger og forudsætninger ved et forslag komme til diskussion, så din alternative beregning kan give argumenter til ressortministrier eller partier, der forhandler.

Hovedprincipperne i Finansministeriets regnemetoder kan være gode at kende til. Der er en fortløbende faglig diskussion om, hvorvidt man skal regne dynamiske effekter af offentlige udgifter dvs. afledte effekter i form af øget arbejdsudbud, mindre sygefravær mv. Men indtil videre er Finansministeriets synspunkt, at disse effekter ikke er dokumenteret tilstrækkeligt. Derudover tilsiger den økonomiske teori, dansk økonomisk politik er bygget på, at flere offentligt ansatte ikke øger beskæftigelsen, men fortrænger privat ansatte.

Derfor er regneprincipperne i Finansministeriet med få undtagelser (elementer i den aktive arbejdsmarkedspolitik), at offentlige udgifter, offentlige investeringer og flere offentligt ansatte 1:1 er en udgift for den offentlige sektor. Afledte effekter som sparede dagpenge for arbejdsløse ved flere offentligt ansatte, højere beskæftigelsesfrekvens for højere uddannet befolkning eller ved bedre børnepasning medregnes ikke, når udgifterne skal vurderes.

Dynamiske effekter af monetære ændringer er ifølge Finansministeriet bedre dokumenteret. Så adfærdsendringer som følge af ændringer i direkte eller indirekte skatter, brugerbetaling eller offentlige ydelser indregnes. Tilsvarende indregnes dynamiske ændringer i arbejdsudbuddet i politiske initiativer, som ændrer pensionsalder, efterlønsalder og lignende.

KOLOFON

HÅNDBOG

Lobbyistens værktøjskasse

Sådan styrker du din organisations politiske interessevaretagelse og fremmer den gode sag. Anden udgave hvor værktøjskassen er suppleret med en række nye temakapitler.

FORFATTER

Jakob Sand Kirk – Strategisk rådgiver, netværksfacilitator og underviser.

UDGIVELSE

Denne lille bog er skrevet på baggrund af et godt og tæt samarbejde med Lars L. Nielsen (Nielsen Network) og med bidrag fra en række eksperter indenfor politisk interessevaretagelse, medier og kommunikation.

2. udgave, 1. oplag

GRAFISK DESIGN OG TRYK

Grafisk Afdeling ApS